

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 86 0 P 037516 17 Rev
Banjaluka, 18.5.2018. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci, u vijeću sastavljenom od sudija: Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Biljane tomić i Darka Osmića, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S. a.d. B.L. (ranije V.a.d. B.L.), koga zastupa punomoćnik B.S., advokat iz B.L., protiv tužene J.D., koju zastupa punomoćnik Ž.B., advokat iz Š., radi pobijanja pravnih radnji dužnika, vrijednost predmeta spora 50.001,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 037516 17 Gž od 24.7.2017. godine, na sjednici održanoj dana 18.5.2018. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova revizionog postupka.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Modriči broj: 86 0 P 037516 15 P od 16.03.2017. godine odbijen je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je kupoprodajni ugovor, koji je sačinjen dana 09.11.2012. godine, kod notara M.S., pod brojem OPU 1051/2012, a koji su zaključile B.S.D. i J.D. (tužena), bez pravnog dejstva i da gubi pravni učinak prema tužitelju u dijelu koji je potreban za namirenje njegovog potraživanja prema B.S.D., nastalog na osnovu ugovora o dugoročnom kreditu broj: 5671514553796343 i ugovora o solidarnom jamstvu broj: 5671514553796343/1, u iznosu od 250.000 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana raskida ugovora 07.07.2014. godine pa do isplate, slijedom čega bi tužena bila dužna dopustiti i trpiti da tužitelj svoje potraživanje namiri, u posebnom izvršnom postupku, prodajom nekretnina označenih kao kč. br. 1760/5, u naravi vrelo O., ukupne površine 4458 m², upisane u z.k. ul. br. 14 k.o. O. i k.č. br. 1759/7, u naravi podkućnica, kuća, zgrade i dvorište, ukupne površine 1140 m², upisane u z.k. ul. br. 12 k.o. SP O. i da se obaveže tužena da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka, sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do konačne isplate.

Stavom drugim iste presude obavezan je tužitelj da tuženoj, na ime troškova postupka, isplati iznos od 2.187,90 KM.

Presudom Okružnog suda u Doboju broj: 86 0 P 037516 17 Gž od 24.7.2017. godine žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji i pobijana presuda preinači tako da se udovolji tužbenom zahtjevu uz obavezu tužene da tužitelju naknadi troškove prvostepenog, drugostepenog i revizionog postupka, prema iskazanim troškovnicima, ili da se osporena presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru, tužena predlaže da se revizija odbije kao neosnovana i tužitelj obaveže da joj naknadi troškove revizionog postupka.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja da se utvrdi da je kupoprodajni ugovor, sačinjen dana 09.11.2012. godine, detaljno opisan u izreci prvostepene presude, bez pravnog dejstva i da gubi pravni učinak prema tužitelju u dijelu koji je potreban za namirenje njegovog potraživanja prema B.S.D., nastalog na osnovu ugovora, bliže opisanih u izreci prvostepene presude, u iznosu od 250.000,00 KM, sa pripadajućom zateznom kamatom, slijedom čega bi tužena bila dužna dopustiti i trpiti da tužitelj svoje potraživanje namiri, u posebnom izvršnom postupku, prodajom nekretnina (bliže opisanih i identifikovanih u izreci prvostepene presude) koje su bile predmet navedenog ugovora o prodaji, te da se obaveže tužena da mu nadoknadi troškove parničnog postupka sa zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka koji je prethodio donošenju nižestepeni presuda, pokazalo se nespornim da je tužitelj, dana 28.06.2012. godine, sa d.o.o. A... O., Š., kao korisnikom kredita (u daljem tekstu: korisnik kredita), zaključio ugovor o dugoročnom kreditu broj: 567-151-45537963-43, kojim mu je odobrio sredstva u iznosu od 250.000,00 KM, sa godišnjom kamatnom stopom od 9%, te je ugovoreno vrijeme korištenja/povrata od 72 mjeseca od dana potpisa ugovora, to jeste do 30.6.2018. godine. Istog dana je zaključen i ugovor o solidarnom jemstvu broj: 567-151-45537963-43/1 od 28.06.2012. godine, između tužitelja (kao povjerioca), korisnika kredita (kao dužnika) i S.D.B. (kao jemca). Pored toga, vraćanje navedenog kredita bilo je obezbjeđeno i ugovorom o zasnivanju založnog prava na nekretninama hipotekarnog izvršenika S. D. B., upisanim u zk. ul. br. 205 k.o. O. i zk. ul. 111 k.o. O.; polisom osiguranja za založene nekretnine; sa 5 bjanko mjenica sa klauzulom "bez protesta" i mjeničnim izjavama datim od korisnika kredita (dužnika) i jemca; sa dvije izjave o blokadi računa za pravno lice i sa 12 bjanko virmana za pravno lice (član 10 ugovora o dugoročnom kreditu).

Nije sporno da korisnik kredita taj kredit nije uredno vraćao, pa ga je tužitelj, dana 07.7.2014. godine, u skladu sa članom 16. zaključenog ugovora o kreditu, obavjestio da taj ugovor raskida. Takođe nije sporno da je dana 09.11.2012. godine zaključen ugovor o prodaji broj: OPU 1051/12 (koji se pobija u ovom postupku) kojim S.D.B, kao prodavac, prodaje tuženoj, kao kupcu nepokretnosti upisane u zk. ul. br. 14 i zk. ul. br. 12 k.o. SP O., odnosno pl. br. 480/4 K.O. O. i da te nekretnine nisu bile predmet hipoteke kojom je obezbjeđen ugovor o dugoročnom kreditu.

Kod takvog stanja stvari prvostepeni sud odbija tužbeni zahtjev uz obrazloženje da S.D.B. (prodavac iz ugovora koji se pobija) nije tužiteljev dužnik, nego jemac njegovog dužnika, pa da zato nema pravo da pobija njene pravne radnje. Osim toga da je tužitelj svoje potraživanje obezbjeđio založnim pravom, hipotekom na nekretninama S.D.B. upisanim u zk. ul. br. 205 i br. 111 k.o. O.; da je pobijani ugovor o prodaji nekretnina zaključen dana 09.11.2012. godine (20 mjeseci prije nego što je potraživanje tužitelja dospjelo) što upućuje na zaključak da nije bilo namjere oštećenja; da su predmet prodaje bile nekretnine koje nisu predmet hipoteke; da tužitelj nije dokazao da je pokušao da se naplati iz sredstava i predmeta obezbjeđenja, niti da korisnik kredita (dužnik) i B.s.D. (jemac) nemaju dovoljno sredstava, odnosno nemaju druge imovine iz koje bi se tužitelj mogao namiriti; da nije dokazao ni visinu potraživanja, slijedom čega je primjenom pravila o teretu dokazivanja iz odredbe člana 123. i 126. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 58/03, 85/03,

63/07, 49/09 i 61/13 – u daljem tekstu: ZPP), pozivom na odredbe člana 280, 281. stav 1. i 285. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj: 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te "Službeni glasnik Republike Srpske", broj: 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04 – u daljem tekstu: ZOO) sudio kao u izreci.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbi tužitelja, prihvatio sve činjenične i pravne zaključke prvostepenog suda, pa je žalbu odbio i prvostepenu presudu potvrdio.

Odluke nižestepenih sudova su pravilne i zakonite i navodima revizije nisu dovedene u ozbiljnu sumnju.

U ovom postupku se, s obzirom na sadržaj tužbenog zahtjeva, radi o pobijanju dužnikovih pravnih radnji. Odredbama ZOO navedena su opšta pravila pobijanja (član 280.), uslovi pobijanja (člana 281.), isključenje pobijanja (član 282.), kako se vrši pobijanje (član 283.) i konačno učinak pobijanja (član 284.). Opšte pretpostavke koje moraju biti ispunjene da bi vjerovnik mogao pobijati pravnu radnju svoga dužnika su: da ima dospjelo potraživanje za isplatu; da dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikovog potraživanja (insolventnost dužnika); da postoji pravna radnja preduzeta na štetu vjerovnika i da postoji oštećenje vjerovnika, s tim da pobijanje omogućava vjerovnikovo namirenje. Pored toga traži se i ispunjavanje posebnih pretpostavki, navedenih u u odredbi člana 281. ZOO, te da stranke u sporu budu aktivno i pasivno legitimisane.

Sadržaj ugovora o dugoročnom kreditu (zaključen između tužitelja i korisnika kredita), naročito odredbe koje govore o obezbjeđenju kredita; odredbe ugovora o solidarnom jemstvu, koje potpuno jasno i nedvosmisleno tužitelja imenuju kao povjerioca, korisnika kredita označavaju kao dužnika, a S.D.B. (čija se preduzeta pravna radnja pobija) kao jemca, kao i ostala dokumentacija koja je pratila zaključenje ugovora o dugoročnom kreditu, jasno ukazuju da tužitelj i S.D.B. u vezi sa zaključenim ugovorom o dugoročnom kreditu i ugovorom o solidarnom jemstvu nisu u odnosu povjerioca i dužnika (dužnik je korisnik kredita), nego da je S.D.B. u ovom odnosu samo jemac.

Tačno je, kako ispravno ističe revident, pozivom na odredbu člana 1004. stav 3. ZOO da se S.D.B. u ovom slučaju obavezala kao solidarni jemac, slijedom čega odgovara povjeriocu (tužitelju) na isti način i pod istim uslovima kako odgovara i korisnik kredita, i to za cijelu obavezu glavnog dužnika, a povjeriocu je ostavljeno na volju da bira da li će ispunjenje obaveze zahtjevati od glavnog dužnika, od jemca ili pak od obojice istovremeno. Dakle, iz ovih navoda slijedi da je i tužitelju jasno da je dužnik neko drugi (korisnik kredita) a S.D.B. jemac. Istina je da ona, kao solidarni jemac, odgovara isto kao korisnik kredita (dužnik) i da se sva naprijed navedena pravila primjenjuju u slučaju da povjerilac zahtijeva isplatu dugovanog iznosa. Međutim, navedena odredba i u njoj sadržana pravila na kojima insistira tužitelj, ne mijenjaju njen položaj jemca (u odnosu na povjerioca a i u odnosu na korisnika kredita za koga je jemčila) za kojeg, odredbom člana 280. ZOO, nije predviđena mogućnost pobijanja njegovih pravnih radnji. Zato se ova pravila, koja regulišu odgovornost solidarnog jemca, na kojima insistira revident, mogu primjeniti samo kada se traži isplata iznosa za koji je jemčio, a nisu od uticaja u parnici u kojoj se pobija pravna radnja dužnika (jer S.D.B., kako je objašnjeno, nije dužnik nego dužnikov jemac), čak i pod uslovom da se prihvati rezonovanje revidenta „da se podnošenje ovakvog tužbenog zahtjeva u krajnjoj liniji odnosi na naplatu duga, kroz institut pobijanja pravnih radnji dužnika, kojima je tužilac onemogućen da naplati dug koji ima prema dužniku“.

Pored toga, i pod uslovom da se S.D.B. ima smatrati dužnikom i da je moguće pobijati njenu pravnu radnju u smislu odredbe člana 280. ZOO, a kod činjenice da tužitelj (na kojem je bio teret dokazivanja, u smislu odredbe člana 7. stav 1. i člana 123. stav 1. ZPP) nije dokazao da ona usljed preduzete pobijane radnje nema dovoljno sredstava za ispunjenje vjerovnikovog potraživanja (član 280. stav 2. ZOO), zahtjevu tužitelja nije bilo moguće udovoljiti. Ovo se ne čini ni vjerovatnim kod činjenice da je na drugoj njenoj nepokretnoj imovini konstituisano založno pravo radi obezbjeđenja vraćanja predmetnog kredita (što i tužitelj izričito navodi u reviziji) i da je vrijednost založenih nekretnina procjenjena na iznos od 1.543.922,00 KM, kako ističe S.D.B. saslušana kao svjedok, čijem iskazu tužitelj nije prigovarao, pa posljedično tome ni osporio činjenicu da ona raspolaže imovinom koja nije bila predmetom pobijanog ugovora o prodaji (štaviše na njoj je već upisana hipoteka kao obezbjeđenje vraćanja kredita) iz koje se tužitelj može namiriti i bez pobijanja pravne radnje o kojoj je ovdje riječ.

Imajući u vidu naprijed iznesene razloge ni ostali navodi revizije nisu mogli ishoditi drugačiju odluku, slijedom čega je riješeno kao u izreci na osnovu odredbe člana 248. ZPP.

Odbijen je zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju, jer se ne radi o nužnom trošku koji ima u vidu odredba člana 387. stav 1. ZPP. Ovo tim prije što su u odgovoru samo ponovljeni navodi koji su isticali u toku postupka.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarne
Amila Podrašćić